

NYT FRA BIBLIOTEK OG MEDIER

N U M M E R 3 ■ S E P T . 2 0 0 8 ■ 1 8 . Å R G A N G

Interview med Pernille Schaltz • Præsentation af Mediesekretariatet • Projekt Markedsføring klar til take-off

Bliv abonnent på
Nyt fra Bibliotek og Medier
www.bibliotekogmedier.dk
Bladet er gratis og
udkommer hvert kvartal

NYT FRA BIBLIOTEK OG MEDIER

Nr. 3, 2008 • 18. årgang

Styrelsen for Bibliotek og Medier

H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon
33 73 33 73
33 73 33 22 (Biblioteksafgiften)

post@bibliotekogmedier.dk
www.bibliotekogmedier.dk

Redaktion

Jens Thorhauge (ansv.)
Anna Christine Rasch (red.)
Gitte Krejbich (red. sekr.)

Susanne Mahler
Jakob Heide Petersen

Grafisk tilrettelæggelse
Stæhr Grafisk

Tryk: C.S. Grafisk A/S
Oplag 3.000

ISSN 1903-0819
Elektronisk ISSN 1903-0827

Forsidefoto: Ordrup Bibliotek
og Multihus

Foto: Tobias Toyberg

Redaktionen er afsluttet 9.9. 2008

Publikationen kan hentes på
www.bibliotekogmedier.dk

HUSK Biblioteksledermøde 2008
den 11. og 12. november på
Hotel Nyborg Strand

Indhold

Det store bibliotek - og de små	3
Interview med Pernille Schaltz: Vi skal ikke have alt i hele verden	4
Præsentation af Mediesekretariatet: Uafhængig medieregulering	8
TV bliver digitalt i Danmark	10
Projekt Markedsføring lægger an til take-off	12
Markedsføring af bibliotek.dk	15
Bibliotekerne samarbejder med borger.dk	16
Strategi for netbibliotekerne	18
Læselyst uddeler 1,4 mio. kroner til projekter	21
Biblioteksledermødet den 11.-12. november 2008: Dagsorden for Det ny bibliotek	22
DEFFs årsmøde 2008	24
Danmarks nationale databrønd for e-bøger og e-tidsskrifter	25
Ny treårig aftale om Knowledge Exchange	26
Nordbib workshop on Open Access	26
Start på DR Romanklub 2008/09	28
Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker	29
Internationalt	29
Info	30
Publikationer	31
Personnyt	31

BILLEDTEMA

Et multihus med folkebibliotek, gymnasiebibliotek og idrætsfaciliteter i spændende arkitektoniske rammer og smuk natur og et kulturhus, bibliotek og medborgercenter, der fungerer som tværsektorielt rådgivnings-, lærings- og aktivitetscenter.

Det nybyggede *Ordrup Bibliotek og Multihus* har idrætshal, bibliotek og auditorium under ét tag og er bygget af Søren Robert Lund Arkitekter. Arkitektstuen Nord har stået for indretningen. *Vollsmose Bibliotek og Læringscenter* tilbyder danskcafé, lektiehjælp og en vifte af andre aktiviteter med fokus på sprog, samvær og læring. Arkitekt Dorthe Andersen står bag design og nyindretning.

Det store bibliotek – og de små

Det store metropolbibliotek skal spille sammen med et netværk af mindre biblioteker

Den årlige verdenskonference for biblioteker fandt i år sted i Québec i Canada. Konferencen er en enestående lejlighed til at tage temperaturen på nogle af de udviklingstendenser, der viser sig på verdensplan. Det er også et godt sted at spejle de initiativer, vi selv arbejder med, for at se hvor vi står i forhold til en international udvikling.

I år gik jeg efter tre temaer: børn og læsning, digitale biblioteker og biblioteksrummet. Især det sidste tema var der mange andre, der gik efter; der blev talt om 'biblioteksrummets renæssance' efter nogle år med meget stærkt fokus på udvikling af digitale tilbud. Digitale ydelser er stadig en hovedtrend, hvilket blandt andet ses af det store udbud af udstillere, der understøtter digitalisering. Men digitaliseringen går hånd i hånd med en udvikling med stor vægt på særlige biblioteksindsatser for eksempel for at styrke børns læsevne – ikke med projekter, men med permanente tiltag. Og med en forståelse for at biblioteksrummet må omorganiseres i en ny medievirkelighed. Dermed bekræftes helt grundlæggende den udviklingsstrategi med overskriften 'det hybride bibliotek', som vi har forfulgt i Danmark i mere end 10 år.

Konferencens overordnede tema var 'biblioteker uden grænser' – der både spiller på den digitale overskridelse af det fysiske biblioteksrum og på overskridelsen af organisatoriske, nationale og kulturelle barrierer.

Den fransktalende værtsregion, Québec, demonstrerede temaet fuldstændigt overraskende i praksis med sit 'La

Grande Bibliothèque'. Det nybyggede og forrige år åbnede bibliotek sætter ganske enkelt en ny standard. Biblioteket fungerer som nationalbibliotek for den fransktalende del af Canada. Det er blevet lagt sammen med det nationale arkiv, og det er integreret med folkebibliotekerne – og umiddelbart fremtræder biblioteket som et stort folkebibliotek på 33.000 m² med store børne- og ungeafdelinger og med et udvalg af medier, udstillinger, arrangementer og læringstilbud, der er virkeliggørelsen af en vild vision. Bibliotekets nyhedsafdeling har åbent til midnat syv dage om ugen – hele biblioteket til kl. 22 på hverdage og kl. 17 i weekenden. Der er 2.000 siddepladser fordelt på arbejdspladser, lænestole, mødelokaler – og der er 420 pc'ere til publikum. Resultat? I gennemsnit på et år: 8.500 besøgende hver eneste dag. Den mangfoldighed af tilbud fra individuel fordybelse til aktivt fællesskab – der er en daglig realitet, fik borgerne til at stemme med fødderne fra den første dag efter åbningen. Biblioteket, der ligger i Montréal, har et befolkningsunderlag, der er dobbelt så stort som København. Men byen har udover 'La Grande Bibliothèque' også 99 folkebiblioteker. Pointen er, at der både er et altomfattende metropolbibliotek og et tæt net af mindre biblioteker.

Det er interessant, at bibliotekskonceptet, hvor der lægges vægt på den samlede viden- og kulturformidlende opgave og ikke på forskellen mellem folk og forskning, er en klar succeshistorie. Et af verdens suverænt bedste og mest besøgte biblioteker, det legendariske New York

Public Library på 42. Street har netop denne bredde og har haft det i mere end hundrede år. Det berømte Beaubourg, biblioteket i Centre Pompidou i Paris, der for 30 år siden fik sat mediebiblioteket på bibliotekernes verdensdagsorden, er også i praksis en blanding af et forsknings- og folkebibliotek, og det samme gælder bibliotekssystemet i Singapore.

Hvad er perspektivet for Danmark? Her og nu kan vi jo ikke lige sammenlægge statslige og kommunale bibliotekssystemer, men det er værd at tænke i tættere samarbejde. Derimod gav oplevelsen næring til at bekræfte bestræbelsen på at skabe 'det ny bibliotek' med en ny standard for åbningstider, service og muligheder – grænseløse – i enhver dansk by. Men denne vision skal kobles med visionen om at fastholde dét, der har været dansk biblioteksvæsens mærkesag i mere end hundrede år: Der skal også være et fysisk bibliotekstilbud i rimelig nærhed af hver eneste borger. Det er i praksis – med det store antal filiallukninger vi er vidne til – en vanskeligere vision at fastholde og forny. De 99 filialer i Montréal kan vi ikke matche.

På kulturministerens initiativ er udfordringen imidlertid nu sat på som indsatsområde under Udviklingspuljen. Vi har en række bud på den ny filial: det integrerede folke- og skolebibliotek, den åbne med ubetjente filialer efter Gjærmodellen, den fleksible bogbus som i Brønderslev, udvidet 'biblioteket kommer' og afhentning til biblioteket er gode bud. Vi må arbejde videre i det spor.

Interview med Pernille Schaltz

Vi skal ikke have alt i hele verden

Hvis der er nogen, der har sat gang i biblioteksdebatten, så er det Pernille Schaltz, leder af Københavns Hovedbibliotek siden 1. december 2007. I ugerne omkring nytår og igen hen over sommeren fik hun især forfattere op i det røde felt, da hun fortalte om sine visioner for biblioteket – visioner, der er blevet kogt ned til, at "bøgerne skal have modstand" og "200.000 værker skal smides ud". Læs her, hvad Pernille Schaltz vil med Københavns Hovedbibliotek, hvad hun allerede har gjort og hvad hun synes, der er kommet ud af den såkaldte biblioteksfejde

Hvad vil du som biblioteksleder?

Vi skal være med til at skabe det ny bibliotek. For mig – og, tror jeg, for alle biblioteker og biblioteksledere – handler det om at lave et bibliotek, som matcher den omverden og de omverdensbehov, der er. Det bibliotek, som vi har i dag, blev jo formet for hundrede år siden, og det passede til den tids verden. Nu skal vi lave et bibliotek, som både fysisk, indholdsmæssigt, formidlingsmæssigt og også virtuelt matcher nutidens samfund

Jeg synes, Bibliotekslovens formålsparagraf er rigtig fin, og jeg synes heller ikke, at vi skal gå ud og ændre den. Det vi skal gøre er at omforme den til noget nutidigt. Hvad betyder det at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet? Og hvordan gør vi det med de medier, der er i dag? Dét er vores udfordring.

Så det er visionen, at vi herinde skal blive bedre til at forme det ny bibliotek. Vi skal tilrette vores tilbud og vores rum og vores måde at formidle på. Styrelsen for Bibliotek og mediers strategi, *Fra information til viden*, har en fantastisk sætning: Bibliotekerne skal "skabe sig en position som ressourcecenter i videnssamfundets intellektuelle infrastruktur". At tage den strategi og den sætning og tygge den, snakke om den og så omforme den til noget konkret ydelse, noget relevant – det er dét, der er så fantastisk spændende.

Og hvad er det så konkret, du er gået i gang med?

I det halve år, jeg har været her, har vi lavet en organisationsændring, og vi har ansat fem nye afdelingsledere. Det nævner jeg, fordi det faktisk har betydet rigtig meget. Før havde vi små selvstyrende teams. Nu har vi lavet en almindelig linjeorganisation med større enheder, og vi har oprettet tværgående projektgrupper, der blandt andet skal komme med bud på nye aktiviteter, undervisning og formidling af digitale ressourcer. Vi har også en gruppe, der arbejder med nyindretning af stueetagen, for det har vi valgt at gøre i år.

Hvorfor har du ændret organisationen?

Jeg tror på, at ledelse er nødvendig, så vi vil simpelthen styrke ledelsen herinde, men vi vil også styrke samarbejdet på tværs i huset. Med de store udfordringer, vi har, har vi behov for at trække på samme hammel. Noget af det nye er, at vi har fået en materialeansvarlig. En af vores afdelingsledere har fået et specielt ansvar for materialekoordinering på Hovedbiblioteket, og herunder blandt andet også ansvar for, at vi når vores årlige kassationsmål. Kassation skulle vi i gang med under alle omstændigheder, fordi vi ikke har fulgt vores kassationspolitik. Men vi skal også gøre det nu, fordi vi skal nyindrette hele Hovedbiblioteket næste år og næste år igen – og vi har ikke ret meget plads. Foreløbig er det kun på

idéplanet, men vi skal arbejde med begreber som lager og udstillingsrum – eller showroom – og måske skal vi flytte om på afdelingerne eller etagerne.

Hvordan skal den nye stueetage være?

Når man kommer ind på et bibliotek, så er der helt stille. Du kan ikke høre eller se alle de gode historier, al den lærdom og viden og inspiration og alle de fantastiske fortællinger, man har på et bibliotek. Du kan ikke se, det er et dynamisk sted. Du kan ikke se, at vi for eksempel får mange tusinde materialer ind om ugen. Du kan bare gå hen og hente din bog, der står lige inden for døren, og gå hen og bruge selvbetjeningsautomaten og så gå igen. Jeg synes, det er rigtig ærgerligt. I stueetagen vil vi gerne formidle de oplevelser, biblioteket kan give. Konkret skal vi lave det samme, som vi lavede i Aalborg, hvor alle de nye materialer eller medier bliver blandet med de gamle. Det handler om, at vi skal vise den dynamik og den udskiftning og den aktualitet, der er på biblioteket. Og det er altså ikke kun kioskbaskerne, vi skal have frem.

Men sådan er det jo blevet fremstillet?

Ja, det er fordi jeg har nævnt Camilla Läckbergs bøger, men Camilla Läckberg sagde jeg faktisk med stolthed i stemmen. I dag er det næsten umuligt at se en Camilla Läckberg-bog på biblioteket, fordi den cykler rundt i reserveringskøerne.

Det er ikke fordi, vi p.t. vil købe flere eksemplarer af hendes bøger. Men hvis man tager et par eksemplarer af hendes nye bog og laver dem til syv dages-lån, der ikke kan reserveres, er der faktisk mulighed for, at en borger kan få hendes bog i hånden og kigge på den. Denne metode kan også være med til at afvikle reserveringskøen.

Vi skal have udstillet nogle temaer og emner. Vi skal gøre det løbende og meget oftere. Vi skal bruge noget krudt på at få fortalt historierne og indholdet på tværs af medierne. Vi skal bruge vores vinduespartier meget mere aktivt. Vi snakker for eksempel også om at få nogle tidsskrifter ned i stueetagen. Det handler om at trække al cremen derned.

Er det egentlig nyt, når man sammenligner med andre biblioteker?

Overhovedet ikke. Vi er jo en fødekæde inden for biblioteksverdenen. Vi inspirerer hinanden, og vi hugger fra hinanden, og vi samarbejder. Jeg sidder i en netværksgruppe sammen med andre bibliotekschefer og udviklingschefer, og det er fantastisk inspirerende. Men mine idéer er absolut ikke anderledes end andres. Det eneste nye er, at vi gør det nu. Det her er egentlig meget banalt og hverdagsagtigt. Vi laver ikke et eller andet fancy. Vi tager de tilbud, vi allerede har, og så skal vi simpelthen have dem formidlet og bruge tid på det, sådan rent bibliotekarisk formidlingstid. Det er noget, som alle kan gøre.

Overraskede det dig, at dine idéer skabte så stor debat?

Ja, det gjorde det. Meget. Jeg synes, det er dejligt, at så mange interesserede sig for bibliotekerne som institution og som be-

greb. Jeg synes også, at det var på tide.

Men jeg var overrasket over, at det, jeg sagde, blev gjort til en nyhed, for biblioteker over hele landet har jo gjort noget lignende i lang tid. Og så blev jeg lidt ærgerlig over, at det blev til en debat mellem bøger og ikke-bøger. Jeg ville jo hellere diskutere, hvordan fremtidens bibliotek skulle se ud.

Er det bibliotekernes opgave at gå ud og forsvare bogen som medie?

Bøgerne er stadig det primære medie på bibliotekerne, og sådan er det. Mange af dem, der har ytret sig negativt, fokuserer på et format og ikke på et indhold. De fokuserer på, om bogen står på biblioteket og ikke på, om den bliver læst. Det er for mig et meget forkert perspektiv. Bibliotekerne skal understøtte og formidle og give oplevelse ved hjælp af litteraturen, og det vil vi altid gøre. Bøgerne er stadig meget vigtige, og vi skal formidle dem. Men vi kan jo ikke kæmpe mod medieudviklingen, og det synes jeg egentlig heller ikke, vi skal.

Men noget af det, I kan, er at sætte nye og gamle materialer sammen?

Ja, og det virker. Det viser erfaringerne fra Aalborg, og de siger det f.eks. også i Middelfart. Hvis biblioteket blander nyt og gammelt og rydder ordentligt op og har en veltrimmet samling, så bliver der også lånt mere ud. Vi kender det også fra os selv i tøjbutikkerne og supermarkederne. Vi går da efter det, der ser pænt ud og er formidlet ordentligt.

Jeg prøvede at sige mange gange i biblioteksdebatten, at det altså også er de gamle materialer – dem der ikke bliver lånt så meget ud – vi skal formidle bedre i stueetagen.

Så det er ikke, fordi I ønsker, de bøger skal blive i depotet?

Nej, vi vil jo gerne have, at de bliver læst og lånt ud. Det er det eneste, det handler om – at få de her materialer ud til folk. Og det var det, der havde været en spændende diskussion, og en diskussion vi gerne vil tage: Er der nye roller og nye opgaver, vi kan påtage os i det her samfund?

Hvad kunne I tænke jer at gøre for at få materialerne til at spille bedre sammen? Og hvordan vil I sikre, at bøgerne stadig har en plads på Københavns Hovedbibliotek?

Bøgerne har en stor plads her på biblioteket – det kan du selv se. Men hvis bøgerne er ligestillede med andre materialer, så skal de også ligestilles lidt mere visuelt. Vi prøver at skabe et bibliotek, der matcher et medieforbrug eller et behov, som der er i dag. Vi må ikke glemme, at det stadig er bøgerne, der bliver lånt mest ud af, men jeg mener, det er vigtigt at have en samling, som bliver formidlet og ikke bare står der som et lager. Altså, bøgerne var jo skatten i gamle dage, men dengang var folk nødt til at komme til biblioteket, det behøver de ikke i dag. Biblioteket står over for nogle helt andre krav og vilkår i dag. Derfor må vi nytænke biblioteksrummet fuldstændigt.

Men der er jo nogen, der mener, at biblioteket ikke skal være et tivoli – at det skal være et sted, hvor man kan lære noget og fordybe sig. Er oplevelse og oplysning modsætninger?

Nej. I dag er oplevelse jo nærmest en forudsætning for oplysning. Og hvorfor må man ikke få en oplevelse samtidig med,

BILLEDTEMA

Vollsmose Bibliotek og Læringscenter

at man får nogle oplysninger? Det er jo en måde at formidle og kommunikere på i dag.

Men det handler også om at få formidlet, at biblioteket er mere end skønlitteratur. Vi har et kæmpe, andet ben, men hele den del med informationskompetence og læring og undervisning og borger.dk, blev ignoreret i biblioteksdebatten.

Hvad ser du som barrierer for det nye bibliotek?

Jamen det handler da om viljen og om prioritering af tid. Hvis vi vælger at bruge vores tid på noget andet end før, så kan man nå rimelig langt. Dengang den fysiske samling var skatten, var det den, man koncentrerede sig om på bibliotekerne. Nu skal vi bruge mere tid på formidling – vi skal flytte tid fra håndteringen til formidlingen. Vi skal også bruge mere af vores samlede arbejdstid på at skabe udvikling og projekter, for ellers sker der i hvert fald ingenting. Her synes jeg, det er vigtigt - og her taler jeg Udviklingspuljen - at lave nogle hverdagsagtige ting, som folk umiddelbart kan ta-

ge i anvendelse. For eksempel er 'Den tredje vej' eller 'Børnebiblioteket i Aalborg' jo til at forstå, fordi det er helt enkelt.

Så det handler om vilje. Men selvfølgelig ville det være dejligt at få nogle store bevillinger til at nyindrette hele Hovedbiblioteket. Det er bare ikke de vilkår, vi arbejder indenfor.

Hvad har du lært af biblioteksdebatten, hvis vi skal se på bundlinjen?

Jeg har lært lidt om medier. Når man kommer til Aalborg, bliver man ikke engang interviewet til lokalavisen.

Vil du være bange for at stikke næsen frem en anden gang?

Nej. Man skal blive ved, for det er projektet, det går ud på.

Har den her debat fået dig til at tænke, at det nok ikke var en god idé at kassere så mange bøger?

Nej, dét har den ikke. Altså, det er som om, nogen tror, København er hovedbibliotek for hele Danmark. Vi er et folke-

bibliotekstilbud, og vi skal ikke have alt i hele verden, vi skal have et udvalg, det aktuelle og kvalitative.

Hvilken betydning har en debat som biblioteksfejden?

Der kommer jo et øget fokus på bibliotekerne. Vi fik sat på dagsordenen, at biblioteket faktisk er en vigtig institution, og det synes jeg også, man kan se i medierne nu. Men der kom faktisk meget få konkrete forslag frem i debatten.

Men I fik noget godt ud af debatten på Københavns Hovedbibliotek?

Ja, der var flere arkitektfirmaer og også nogle eventbureauer, der selv henvendte sig til os, fordi de gerne ville have opgaven med at lave den nye stueetage, og det er jo skønt. Vi har ikke så mange penge, men vi er gået i alliance med et af firmaerne, som hjælper os med nyindretningen, selvfølgelig på basis af nogle ønsker og krav og idéer og i samarbejde med vores egen projektgruppe, der er i gang. Så det er ikke fordi, jeg ikke kan lide pressen.

Pernille Schaltz: Leder af Københavns Hovedbibliotek, tidligere bl.a. udviklingschef på Aalborg Bibliotekerne, hvor hun var drivkraft i udviklingsprojektet Det næsten bogløse børnebibliotek. Uddannet bibliotekar og cand.mag. i kulturformidling.

Glimt fra Biblioteksfejden

28/12 2007: "Bøgerne skal have modstand". Politiken

Interviewet med Pernille Schaltz, der startede biblioteksfejden: <http://politiken.dk/boger/article451229.ece>

3/1 2008: "Biblioteker får færre bøger". Politiken

Styrelsen for Bibliotek og Mediers direktør, Jens Thorhauge, bakker Pernille Schaltz op: <http://politiken.dk/kultur/article453241.ece>

18/1 2008: "Ned i magasinet med Bibelen!". Klumme i Berlingske Tidende

<http://bogbjerget.blogs.berlingske.dk/2008/01/18/ned-i-magasinet-med-bibelen/>

30/1 2008: Paneldebat på Københavns Hovedbibliotek

<http://www.bibliotek.kk.dk/bibliotekerne/findbibliotek/hovedbiblioteket/nyheder/biblioteksfejden/?searchterm=biblioteksfejden>

14/7 2008: "200.000 bøger skal smides ud". Politiken

Om kassationer på Københavns Hovedbibliotek: <http://politiken.dk/kultur/article539508.ece>

Præsentation af Mediesekretariatet: Uafhængig medieregulering

Ogaver vedrørende radio, tv, trykt presse og nye medier er nu samlet i én afdeling, hvilket harmonerer godt med den udvikling, der sker i omverdenen i disse år

Da radio og fjernsyn i Danmark var identisk med DR, var medieregulering lig med lovgivningen om DRs styring. Men i 1980'erne blev der åbnet for lokalradio og -tv, med TV 2 kom reklamerne ind i dansk tv og med EUs direktiv om Fjernsyn uden grænser (1989) kunne modtagelsen af satellit-tv ikke længere standses. Denne udvikling af private medier ved siden af de offentligt ejede public service-medier førte til, at Folketinget overlod den konkrete administration af medierne til uafhængige armslængdeorganer. Ved radio- og fjernsynslovens ændring i 2000 blev tre organer samlet til Radio- og tv-nævnet, som desuden skulle varetage nye opgaver omkring nye landsdækkende kanaler uden om DR. Samtidig ønskede Folketinget en mere systematisk opfølgning på, om DR og TV 2 opfyldte deres public service-forpligtelser, og derfor blev der nedsat et public service-råd. Til at betjene de to nye organer uafhængigt af Kulturministeriets departement blev der oprettet et Mediesekretariat. Nyorganiseringen lå i forlængelse af en rekommandation fra Europarådet (2000 (23)) om mediemyndighedernes uafhængige status.

Radio- og tv-nævnet har fået flere opgaver, bl.a. efter nedlæggelsen af Public Ser-

vice Rådet i 2002, både lovfæstede og engangsgøveler. Blandt de sidste er f.eks. uddeling af fem mio. kr. til public service-forskning eller igangsættelse af en uafhængig udredning af virkningen af den samlede mediestøtte til både elektroniske og trykte medier i Danmark.

Radio- og tv-nævnet

Radio- og tv-nævnet er nedsat af kulturministeren. Nævnet har otte medlemmer, der repræsenterer juridisk, økonomisk/administrativ, erhvervs-mæssig og mediemæssig/kulturel sagkundskab. Det nuværende nævn er udpeget for 2005-2008 og består af:

- Adm. direktør *Christian Scherfig*, formand
- Professor, dr.jur. *Jan Schans Christensen*, næstformand
- Lektor, ph.d. *Henrik Søndergaard*
- Adm. direktør, cand.phil. *Anette Wad*
- Cand.merc. *Jens Willumsen*
- Professor, dr.pæd. *Birgitte Tufte*
- Operachef *Kasper Bech Holten*
- Redaktør *Preben Sørensen* (repræsentant for lyttere og seere).

Opgaverne ifølge loven er over for:

- Landsdækkende/regionale radio-/tv-kanaler: Dels gennemgang af public

service-beretningerne fra DR, TV 2 og TV 2's regioner; dels udbud og tilsyn med programtilladelser som f.eks. DRs P2 Musik, Radio 100FM, den femte FM-kanal med pligt til public service-nyheder, først drevet af Sky Radio, så af TV 2 Radio og nu af SBS-radio

- Lokal radio og -tv: Udbud og udstedelse af programtilladelser, registrering af (og tilsyn med) lokal programvirksomhed, tilskud til ikke-kommercielle stationer på 50 mio. årlige kroner. Der er 331 radiostationer, 172 tv-stationer og 111 kabel-stationer at holde øje med. Området blev overtaget fuldt ud ved nedlæggelsen af de kommunale radio- og tv-nævn i 2006
- Satellit- og kabel: Registrering af programvirksomheder i Danmark og behandling af eventuelle klager (f.eks. den kurdiske Roj tv kanal)
- Behandling af klager over ulovlig reklame og sponsoring i radio og tv.

I øvrigt rådgiver Radio- og tv-nævnet kulturministeren i radio- og tv-spørgsmål.

Mediesekretariatet er Radio- og tv-nævnets sekretariat og statens centrale videntcenter på medieområdet. Som sekretariat forbereder og indstiller Mediesekretariatet alle Nævnets sager til beslutning. Mediesekretariatet bistår Kulturministeriets departement i mediespørgsmål og har været sekretariat for en række arbejdsgrupper om medieudviklingen, digitaliseringen af tv m.v. Endelig tilbyder sekretariatet offentligheden almen viden på medieområdet, bl.a. gennem sin mediestatistik. Sekretariatet består af 10 medarbejdere under ledelse af juristen Kaspar D. Lindhardt. Mediesekretariatet er en del af Medieafdelingen i Styrelsen for Bibliotek og Medier, der også rummer bl.a. Bladpuljesekretariatet og dermed opgaver relateret til den skrevne presse. Således samles opgaver vedrørende radio, tv, trykt presse og nye medier i én afdeling, hvilket harmonerer godt med den udvikling, der sker i omverdenen i disse år.

BILLEDDTEMA

Vollsmose Bibliotek og Læringscenter

TV bliver digitalt i Danmark

TV bliver digitalt i Danmark og i andre lande, fordi det giver flere kanaler at vælge imellem, og fordi det skaber konkurrence mellem flere udbydere

Siden 2006 har alle danskere kunnet se DR TV og TV 2 digitalt, men det har ikke ført den store opmærksomhed med sig – bortset fra at alle nu kan se DR 2 – fordi stationerne samtidig sender det gode gamle, analoge signal. Om fjorten måneder er det imidlertid slut med det, og al tv i Danmark bliver digitalt ved midnat 31. oktober 2009. Det betyder, at alle med egen antenne skal have en modtagerboks eller et nyt tv. Mediesekretariatet spiller en central rolle i denne proces.

Otte digitale sendenet

Ved internationale aftaler har Danmark opnået adgang til otte digitale, landsdækkende sendenet. Man kalder dem MUX (multipleks), fordi de hver kan bære flere kanaler – op til 8-10 kanaler på den samme plads (båndbredde) som én analog kanal optager i dag. Det betyder, at vi kan sprede mindst 40 tv-kanaler gennem æteren, og derved bliver digitalt ætersendt tv ligesom 'kabel-tv i luften' med samme store udbud og endnu flere valgmuligheder.

Gratis kanaler

Public service-stationerne var de første, der blev sat i gang med digitalt tv. DR og TV 2 har dannet sendeselskabet Digi-TV, som lagde ud 1. april 2006 med at sende DR 1, DR 2, TV 2 og tegnsprogstolkning af nyhederne til hørehandicappede i tre timer. På samme kanal kommer der 1. november 2009 én times ekstra regional-tv fra de otte TV 2-regioner og 20 timers ikke-kommercielt lokal-tv. Den endelige fordeling er endnu ikke fastlagt, men Mediesekretariatet har for nylig offentlig-

liggjort et debatoplæg, som kan ses på www.mediesekretariatet.dk.

DR får også MUX 2 (fra 2009), hvor vi kan vente en børnekanal, en historiekanal, en folketingskanal (som Folketinget selv står for) og flere andre kanaler, som endnu ikke er bestemt. Både MUX 1 og MUX 2 er ikke kodet og gratis at modtage bortset fra købet af en modtagerboks eller et tv med indbygget digital modtager.

Der bliver plads til de mange kanaler, fordi digitale signaler kan presses sammen (komprimeres), og den teknik udvikles hele tiden. Da Digi-TV startede MUX 1 var komprimeringsstandarden MPEG 2, men nu er den MPEG 4. Omkring 300.000 husstande har anskaffet en MPEG 2-boks, og de kan blive ved at se MUX 1 på den indtil 2012, men de kan ikke se alle de nye kanaler.

Privat betalings-tv

De næste fire MUX (3-4-5-6) er sat af til privat betalings-tv. Efter en dialog med EU-Kommissionen fik Danmark lov til at udbyde disse fire MUX til én operatør eller gatekeeper. Forventer man mangfoldighed, må man sikre volumen. Udbuddet blev tilrettelagt af Mediesekretariatet, og i marts 2008 valgte Radio- og tv-nævnet det svenske Boxer som gatekeeper blandt tre ansøgere. Ansøgerne blev evalueret på en 20-punkt skala i mange discipliner. Det var politisk bestemt, at konkurrencehensyn talte 50 %, programindhold 25 % og forretningsmodellen 25 %. Boxer vandt udbuddet bl.a. fordi de to andre ansøgere MTG/Viasat og Tele-

nor/ Canal Digital allerede er på det danske marked for tv-distribution. Konkurrencestyrelsen bidrog med denne vurdering til Nævnets afgørelse.

Boxer er ikke selv en tv-station eller -producent, men sammensætter udbuddet af kanaler og sælger dem i pakker. Boxer starter 1. november 2009 tre MUX med MPEG 4-komprimering og derfor 29 tv-kanaler. Skønt det er privat betalings-tv, er der politisk set krævet et mangfoldigt programudbud, hvilket bl.a. indebærer nyheder, underholdning, musik, sport, populærvidenskab (hver i mindst 5 % af tiden), en kanal med lokale nyheder i syv områder, hvis den findes, og mindst én nabolandskanal, som kan variere i dele af landet. Boxer har desuden lovet to helt nye kanaler, som ikke findes i Danmark nu. Små pakker, à la carte kanaler og lave priser var efterspurgt i Nævnets udbudsbetingelser, og også her lå Boxer godt. Udsigten til, at forbrugere kan vælge færre kanaler efter egen smag har allerede fået kabel- og satellit-distributørerne til at tænke nyt og lancere nye pakkeformer.

Mobil-tv i 2010

Boxers fjerde MUX (nr. 6) er det første år til rådighed for IT- og Telestyrelsen, så industrien og andre kan eksperimentere med nye tv-former. Men fra 1. november 2010 lancerer Boxer mobil-tv i hele MUX 6 efter en fælles europæisk standard (DVB-H), og det forventes at blive et kraftigt vækstområde de næste år. Boxer må selv bruge 50 % af mobil-tv-kapaciteten, mens 15 % skal tilbydes DR og 35 % skal sælges til andre private. Vi venter stadig

at se, om der udvikles helt nye tv-formater til den lille mobile skærm.

Danmark har yderligere to MUX, som først bliver tilgængelige, når de analoge slukninger er overstået i nabolandene. MUX'ene kan bruges enten til mere tv (broadcast) eller nye teletjenester som f.eks. mobilt bredbånd. Det skal besluttes senere af medieforslagskredsen og teleforslagskredsen, hvad der skal ske. Indtil videre kaldes de to MUX innovationsreserven.

Informationskampagne

Tekniske udtryk og usikkerhed om det 'kære' tv-apparat er en farlig cocktail. For at undgå sort skærm den 1. november 2009 er der bevilget 50 mio. kr. til Danmarks største offentlige informationsindsats nogensinde, og både Digi-TV og Boxer er pålagt at samarbejde med branchen om overgangen fra analogt til digitalt tv. Branchen dannede allerede i 2006 Brancheforum Digitale Medier (BDM) med stationer, distributører, fabrikanter, detailhandlere m.v., så organiseringen til information og samarbejde er på plads.

Hvordan er forbrugerne stillet over for digitaliseringen af tv? Det kommer meget an på, om man modtager tv via kabel, satellit eller egen antenne. Satellit-tv er allerede digitaliseret, og i kabel-tv eller

fællesantenner bliver det digitale signal formentlig også konverteret tilbage til analog form, så forbrugerne ikke behøver foretage sig noget – men får så heller ikke de digitale fordele med elektronisk programguide (EPG) osv. De egentligt berørte er den fjerdedel af husstandene – omkring 600.000 – der bruger egen antenne, evt. sammen med en parabol. De skal anskaffe en digital modtagerboks eller et tv-apparat med indbygget digital tuner, og de skal forstå, at hvis udstyret 'kun' er til MPEG 2, er de ikke med på fremtiden. Omkring 300.000 har allerede anskaffet MPEG 2-udstyr og skal på den igen, senest i 2012.

Dét er kort sagt budskabet i informationskampagnen – som særligt skal rettes mod de grupper, der ikke er meget teknisk interesserede eller generelt informationsstærke. Opgaven blev sendt i EU-udbud, og Radio- og tv-nævnet modtog i sidste omgang seks tilbud fra konsortier af store og små reklamebureauer, informationsbureauer, analyseinstitutter og også fra BDM. Nævnet valgte i juni tilbuddet fra konsortiet af informationsbureauet Advice og reklamebureauet Metaphor. Nævnet lagde bl.a. vægt på Advice's overbevisende erfaring med andre kampagner, der skulle "nå helt ud i hjørnerne".

Informationskampagnens mål er, at ingen danskere skal have sort skærm 1. november 2009. Alle berørte, både private husstande og institutioner, skal have konverteret deres tv-udstyr. Realiseringen af denne målsætning og flere milepæle hen imod den er kampagnens succeskriterium, og honoreringen af Advice og Metaphor afhænger af opnåelsen. Ved fuld opnåelse er der til gengæld aftalt en bonus. Vi skal selvfølgelig forvente tv-spots, annoncer og pjecer på bibliotekerne, men der lægges stor vægt på netværkskommunikation, og at alle danskere føler medansvar for at hjælpe de berørte med at komme veloplyste over i den digitale tv-verden. Branchens firmaer skal nok bidrage med endnu større reklameindsatser for at vælge lige netop dette apparat eller dette abonnement. Den offentlige kampagne skal stå klart selvstændig.

Radio- og tv-nævnet har udstedt distributionstilladelserne til Digi-TV og Boxer og indgået aftale om informationsopgaven med Advice/Metaphor. De næste år skal Nævnet og Mediesekretariatet føre tilsyn med, at digitaliseringen går så glat, som der er lagt op til.

MUX 1	MUX 2	MUX 3	MUX 4	MUX 5	MUX 6	MUX 7	MUX 8
Public service DR+TV 2	Public service DR	Boxer Betalings-tv	Boxer Betalings-tv	Boxer Betalings-tv	Boxer mobil-tv	Innovations- reserve	Innovations- reserve
MPEG 2 til 2012	MPEG 4	MPEG 4	MPEG 4	MPEG 4	DVB-H	Ikke afgjort	Ikke afgjort
2006	2009	2009	2009	2009	2010	Senest 2015	Senest 2015

Projekt Markedsføring lægger an til take-off

Med sommerens afslutning har Bibliotek og Medier drejet nøglen om for forprojektet Koordineret Markedsføring af Folkebibliotekerne. Selve hovedprojektet løber af stablen i efteråret 2008 med en bred vifte af tilbud til samtlige folkebiblioteker

I sidste udgave af dette blad stillede vi spørgsmålet: 37 anbefalinger – og hvad så nu? Anbefalingerne stammede fra 11Designs handlingsplan for en ny formidlingsstrategi for folkebibliotekerne *Fra Bøger til Brugere*. Af de mange anbefalinger kunne man bl.a. læse anbefalinger om identiske 'uniformer' blandt bibliotekspersonalet, længere åbningstider m.m. Mange konstruktive debatter er fulgt i kølvandet, og Bibliotek og Medier (B&M) har hen over sommeren holdt afklarende møder med en række biblioteksorganisationer, herunder Bibliotekslederforeningen, Bibliotekarforbundet og Danmarks Biblioteksforening. Det har ført til, at man nu er nået et stort skridt nærmere besvarelsen af 'hvad så nu?'

En tretrinsraket – nu med krudt i

På baggrund af det ovennævnte forløb og dialogen med toneangivende, danske biblioteksorganisationer, iværksætter B&M nu et program for at professionalisere folkebibliotekernes markedsføringsindsats. Målet er i sidste ende at åbne omverdenens øjne for det ny biblioteks mange ydelser og øge benyttelsen af det.

Programmet kommer til at køre i tre faser og vil bestå af tre elementer:

- Kompetenceudvikling af bibliotekspersonalet
- Udvikling af en 'værktøjskasse' indeholdende hjælpemidler til markedsføring
- Udarbejdelse af et udviklings- og tilskudsprogram.

For at nå frem til denne formel, har to temaer været afgørende: øget fokus på brugerne samt øget synlighed af medarbejdernes kompetencer – faktisk to sider af samme sag.

Kompetenceudvikling

Som nævnt bliver projektets første fase at udvikle et kompetenceudviklingsprogram til bibliotekspersonalet. Målet for dette er, at alle deltagende biblioteker udvikler en markedsføringsplan og et netværk. Opgaven tænkes løst via gennemførelse af to sideløbende pilotprojekter, et for mindre og et for større biblioteker, i løbet af dette efterår. Håbet er naturligvis, at succeser vil have afsmittende effekt. Samtlige folkebiblioteker inviteres til at byde ind på deltagelse, og i alt 20 udvælges blandt ansøgerne. Efter pilotprojekternes gennemførelse ventes det egentlige program for kompetenceudvikling at bestå af en række kurser rundt omkring i landet, hvor alle folkebiblioteker igen inviteres til at deltage. Kurserne tilrettelægges således, at der først gives en introduktion til opgaven og metoden. Dernæst arbejder deltagerne med udkast til markedsføringsplan, som forelægges og gennemgås i anden del af kurset. Der tilknyttes eksternt konsulentbistand på såvel pilotprojekterne som på kompetenceudviklingsdelen.

Udvikling af værktøjskasse

Det andet trin i raketten er 'værktøjskassen'. Der er under forprojektet identificeret et behov for hjælpemidler til markedsføring. Derfor er det vigtigt at gøre

de enkelte biblioteker bedre hjulpe i at producere egne informationsmaterialer. Værktøjskassens indhold skal naturligvis defineres af de lokale behov, og derfor tænkes pilotprojekterne også som afgørende for at bidrage til input hertil. Oplagte eksempler til indhold kunne være skabeloner til fremstilling af brochurer, plakater, annoncer, direct-mails, webmarkedsføring og måske software og metoder til brugerundersøgelser m.v. Det kunne også være billed- og grafikdatabaser. Nogle elementer bliver obligatoriske, mens andre netop forventes at være lokalthøstede frugter fra piloternes idégenerering. Det er blevet tilbudt centralbibliotekerne at nedsætte en national redaktionsgruppe for denne indsats. B&M finansierer udviklingen af både indholdet i værktøjskassen samt den supplerende konsulentbistand til opgaven.

Udviklingsprogram

Det er i denne fase, at raketten tiltænkes at nå himlen og trække stjerner med sig på sin vej. Fasen, hvor et udviklingsprogram udbydes af B&M, og hvor folkebibliotekerne kan få tilskud til markedsføringsaktiviteter – mod at tilslutte sig programmet. Målet er overordnet, at der samarbejdes målrettet mod at løse en række grundlæggende markedsføringsopgaver, og at der skabes basis for samarbejde og netværksdannelse. For at trække tingene lidt ned fra de himmelske metaforer, kan et eksempel på aktiviteter være ganske jordnært som f.eks. udvikling af et skiltningprogram (skiltning til biblioteket i byrummet, skiltning internt i bib-

lioteket samt facadeskiltning). Det kan også være undervisning i brugerorienteret ledelse, herunder planlægning og iværksættelse af aktiviteter der skal fremme personalets servicekompetencer. Det kan være udvikling af biblioteket som 'det tredje sted' og markedsføring af det eller måske udvikling af markedsførings-tiltag af netjenesterne.

B&M foreslår i hvert fald at lade ovennævnte aktiviteter indgå i programmet, hvoraf nogle formentlig bliver obligatoriske. Samtidig skal der være en vis frihed for de enkelte biblioteker til selv at byde ind med og forfølge lokale behov. B&M forudsætter dog, at diverse aktiviteter skal kunne måles og benchmarkes.

Den videre (himmel)færd

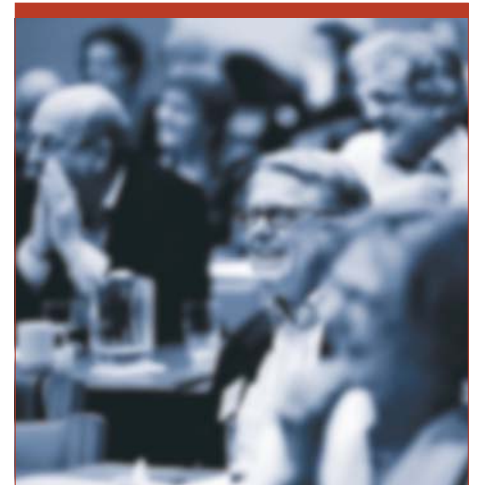
Det er ikke – og har aldrig været meningen – at B&M skulle diktere en centralt styret markedsføringsstrategi. Derfor har det heller ikke været ønsket at lave en fælles, landsdækkende brandingkampagne. Det har i hele projektfasen været en klar forudsætning for projektets gennemførelse og succes, at samtlige tiltag sker koordineret og i overensstemmelse med KL og kommunerne – bibliotekernes primære 'sponsorer'. KL har af disse naturlige årsager også været repræsenteret i forprojektets referencegruppe. Desuden vil markedsføringstiltag kun kunne udvikles og lykkes, hvis der tages lokalt ejerskab over dem. Markedsføring af sektoren med held forudsætter samarbejde. Ønsker bibliotekerne at brande sig selv og formidle sine budskaber bedre, må der

altså samarbejdes blandt de biblioteksansatte for at nå målet og ambitionerne for Det ny Bibliotek.

Når der fra B&Ms side er truffet beslutning om valg af konsulenter til projektet, der skal tilknyttes de nævnte elementer i de forskellige faser, kan selve implementeringen af markedsføringsplanerne finde sted. Som nævnt indledningsvist, tilstræbes det at afslutte pilotprojekterne og udvikle værktøjskassen i starten af 2009, hvorpå de første tilskudsstøttede markedsføringsprojekter ventes at udmønte sig i løbet af det nye år. Succesfulde markedsføringstiltag, som måtte køre videre efter projektperiodens ophør, vil kunne søge nye midler fra B&Ms Udviklingspulje.

Vejen mod disse nye tiltag har været lang og stejl. Men snart er det op til folkebibliotekerne at rejse sig i pedalerne – og træde til.

For yderligere information om projektets rapporter, resultater og deltagere m.m. se www.bibliotekogmedier.dk.

BIBLIOTEKS LEDERMØDE 2008

Årets biblioteksledermøde
afholdes den 11. og 12. november
2008 på Hotel Nyborg Strand.

Invitationer udsendes
ultimo september.

BILLEDTEMÅ

Volmose Billed- og Læringscenter

Leif Andresen

Markedsføring af bibliotek.dk

En systematisk markedsføringsindsats og interaktive tilbud kan tiltrække brugere til bibliotek.dk

I foråret 2008 blev der gennemført en markedsføringskampagne med et dobbelt sigte: at skabe opmærksomhed mellem brugere med en quiz og få bibliotekshistorier i dagspressen ved aktivt at udsende pressemeddelelser og ved at stille et presserum til rådighed. Projektet er gennemført af Dansk BiblioteksCenter (DBC) og er dels finansieret af Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker (quizen) og dels af DBC (presserum). Som afslutning på projektet har DBC lavet en rapport, som kan findes både på www.bibliotekogmedier.dk og på <http://profblog.bibliotek.dk>.

Hjernefitness

Formålet med quizen var at skabe øget opmærksomhed på mangfoldigheden af muligheder på bibliotek.dk. Der var særligt fokus på at få flere unge – og gerne unge mænd – som brugere. Ved at omtale en bred vifte af emner og materialer var det også en reklame for det brede biblioteksbegreb og den verden af viden og oplevelser, som bibliotekerne er indgang til.

I quizen førte brugeren en lille figur gennem en labyrint. Her stødte man på ni spørgsmål inden for et valgt emneområde. Der var over 400 spørgsmål inden for 17 emneområder, således at brugerne kunne quizze mange gange og stadig få nye spørgsmål.

Hvis en bruger svarede rigtigt på mindst seks af spørgsmålene, kunne man deltage i en konkurrence om et gavekort til saxo.com. Der var mulighed for at sende en

'udfordring' videre til andre – en mulighed som blev brugt af mange. Quizen var aktiv mellem 1. februar og 1. maj 2008.

Markedsføring af quizen skete primært med bannere med links, som blev brugt på bibliotek.dk, på en række bibliotekers hjemmesider, blogs m.v. Derudover blev i den første del af quizperioden købt bannerplads på *Ekstra Bladets* og *GAFFAs* hjemmesider. De blev valgt ud fra den vurdering, at der her var størst chance for at nå den ønskede del af brugergruppen – altså de unge mænd.

Resultatet var 57.573 deltagere i løbet af quizzens tre måneder. Langt fra alle deltagere oplyste køn og alder. Der var 57 % kvinder og 32 % mænd blandt dem, der oplyste køn. Aldersmæssigt var der en overvægt af 40-60-årige. Overordnet set blev ønsket om at tiltrække unge mandlige brugere ikke opfyldt.

Rapporten fra DBC indeholder en række anbefalinger. Her foreslås bl.a. at gøre quizen til en permanent del af bibliotek.dk. Den kan give inspiration til læsning, lytning og kikning på en helt anden måde end en litteraturliste eller top-ti-liste.

Det er velkendt for brugerne, at der kan være quizer som en del af seriøse sites – se dr.dk og tv2.dk.

Pressearbejdet

Den anden del af markedsføringsprojektet bestod bl.a. af et presserum på biblio-

tek.dk samt arbejdet med at placere flere historier i pressen om bibliotek.dk og biblioteker.

Idéen med presserummet er at facilitere pressens arbejde med historier om bibliotek.dk og biblioteker. Nogle informationer i presserummet har fokus på bibliotek.dk, andre kunne lige så vel ligge hos Styrelsen for Bibliotek og Medier eller Danmarks Biblioteksforening.

Statistik interesserer pressen meget. Udover links til diverse bibliotek.dk-statistikker er der lavet en hitliste-side med links til bibliotekers publicering af toptilister.

Der er blevet produceret en række historier, som lige så meget handler om bibliotekers service som om bibliotek.dk. Et eksempel var *Mænd og biblioteker*, som slog igennem i flere medier. Der er ikke lavet en registrant over publicerede artikler. Udsendte pressemeddelelser kan ses på <http://presse.bibliotek.dk/index.php?doc=pressemeddelelser>.

Konklusion

Markedsføringsprojektet har vist, at det med en systematisk indsats er muligt at komme 'igennem' i pressen, og at legende interaktive tilbud kan tiltrække brugere. En vigtig erfaring er, at det er svært at markedsføre bibliotek.dk for sig – naturligvis hænger bibliotek.dk uløseligt sammen med bibliotekerne som helhed.

Bibliotekerne samarbejder med borger.dk

Styrelsen har forlænget en samarbejdsaftale, som gør bibliotekerne til ambassadører for den fællesoffentlige portal borger.dk. I uge 47 er borger.dk på bibliotekernes dagsorden landet over

Ved du, at du selv kan finde information om alt fra barsel til dagpenge på internettet, og at du kan få hjælp til at komme i gang med borger.dk på biblioteket? Borgerservice på bibliotekerne har udviklet sig til en succes og er nu at finde mange steder. I den anledning har styrelsen sammen med IT- og Telestyrelsen indgået en ny tre-årig samarbejdsaftale om formidling af borger.dk på landets biblioteker. Første samarbejdsaftale blev indgået i 2006, op til lanceringen af borger.dk.

Aftalen gør, populært sagt, bibliotekerne til ambassadører for borger.dk. På alle landets biblioteker er personale blevet efteruddannet, så de kan hjælpe brugerne i gang med borger.dk. Det er ikke hensigten, at bibliotekets ansatte skal fungere som en slags reserve-sagsbehandlere. Derimod kan de oplyse om mulighederne på borger.dk og vejlede borgerne i, hvordan man bruger portalen – en opgave, hvor bibliotekerne kan trække på personalets kompetencer inden for informationssøgning og på deres store erfaring i at gøre brugerne fortrolige med internettet.

Det overordnede formål med samarbejdsaftalen er at øge bibliotekernes for-

midlingsfære i forhold til information fra det offentlige, herunder at udbrede kendskabet til borger.dk samt på et mere overordnet plan at styrke borgernes IT-færdigheder, bl.a. i forhold til digitale selvbetjeningsløsninger. Bibliotekerne skal ifølge loven bl.a. formidle information om det offentlige til borgerne, og det gør de eksempelvis ved at være ambassadører for borger.dk.

90.000 besøg om ugen

Første version af borger.dk fik øjne 3. januar 2007. I første omgang er der primært blevet fokuseret på at skabe sammenhæng mellem offentlig information, hvor en lang række myndigheder leverer indhold samt adgang til kommunespecifik information og selvbetjening. Fordele for borgerne er, at de altid har et sted, hvor alle indgange til såvel kommune, stat som region er samlet.

Der er i dag ca. 600 digitale selvbetjeningsløsninger på borger.dk. Portalen har hver uge ca. 90.000 besøg. Sidste år var der ca. 50.000 danskere, der ringede, chattede, mailede eller SMS'ede til borger.dk's Kontaktcenter. De fem mest søgte ord på borger.dk er: boligsikring, børnepenge, folkeregister, folkepension og feriekonto.

Kampagne på bibliotekerne i november

20. oktober går en ny og forbedret version af borger.dk i luften. Denne version er udbygget med 'min side' samt fire temaer. På 'min side' er den enkelte borgers personlige side, hvor alle aktuelle oplysninger om en selv samt egne umyndige børn figurerer, eksempelvis byggesager, pension, SU, institutionspladser ect. De fire temaer er 'min bolig', 'mine børn', 'min økonomi' og 'min pension'.

Sidste års succes med en kampagne rundt om på landets biblioteker i uge 47 følges i år op af endnu en kampagne – igen i uge 47. Fra mandag den 17. november og en uge frem sætter bibliotekerne over hele landet særligt fokus på borger.dk, hvor bl.a. den nye version vil blive præsenteret. Det er op til de enkelte biblioteker at sammensætte et program for ugen, dog er der hjælp at hente i en værktøjskasse, som indeholder inspirationssider, skabeloner til pressemeddelelser med mere. Bibliotekerne kan også bestille forskelligt kampagnemateriale, som kan gøre uge 47 til en festlig begivenhed.

Fakta om borger.dk

- Borger.dk er en nem indgang til offentlig information og digital selvbetjening. Portalen blev lanceret i 2007 og kommer i en ny, forbedret version dette efterår
- Du finder digitale selvbetjeningsløsninger på borger.dk. For eksempel kan du anmelde flytning. På borger.dk kan du også hente informationer om kommune, region og stat
- Bibliotekerne har været ambassadører for borger.dk siden portalens lancering.

BILLED TEMA

Odrup Bibliotek og Multitus

Strategi for netbibliotekerne

Koordinationsgruppen for Netbibliotekerne offentliggjorde medio august deres toårige strategi for arbejdet med netbibliotekerne. Strategien har fået titlen *Fra netbiblioteker til Vidensnetværk* og kan ses i sin fulde version på www.bibliotekogmedier.dk

Koordinationsgruppen for Netbibliotekerne blev nedsat af Biblioteksstyrelsen i januar 2007 med henblik på at sikre en større grad af koordineret indsats, bedre anvendelse af ressourcerne, bedre ydelser og dermed – ultimativt – bedre service til borgerne. Gruppens opgave er:

- at have det overordnede ansvar for anvendelsen af de statslige midler, samt
- at fastlægge strategiske retningslinjer for udviklingen af netbibliotekerne, herunder etableringen af fælles tekniske standarder og løsninger.

Strategien *Fra netbiblioteker til Vidensnetværk* blev præsenteret og drøftet på en konference den 25. august 2008 på Danmarks Biblioteksskole. Over 60 interessenter fra sektoren var mødt op for at give deres bidrag.

Der var mange tilbagemeldinger på strategien. Langt de fleste var positive, og der var en generel opbakning til Koordinationsgruppens strategi. Der var mange input, som Koordinationsgruppen vil tage med i sit arbejde med at implementere strategien.

Strategien

De strategiske hovedlinjer for den fremtidige udvikling af netbibliotekerne er skitseret i nedenstående hensigtserklæring: "Bibliotekernes internet er integreret med bibliotekernes fysiske muligheder og tilbyder borgerne helhedsorienterede ydelser.

Med troværdighed giver vi hjælp til at finde og dele viden og til at skabe for-

bindelse mellem mennesker. Vi er en aktiv del af samfundsudviklingen og ønsker at bidrage til, at alle danskere kan få glæde og nytte af bibliotekernes internet. Vi udvælger løbende landsdækkende indsats af samfundsmæssig og kulturel relevans.

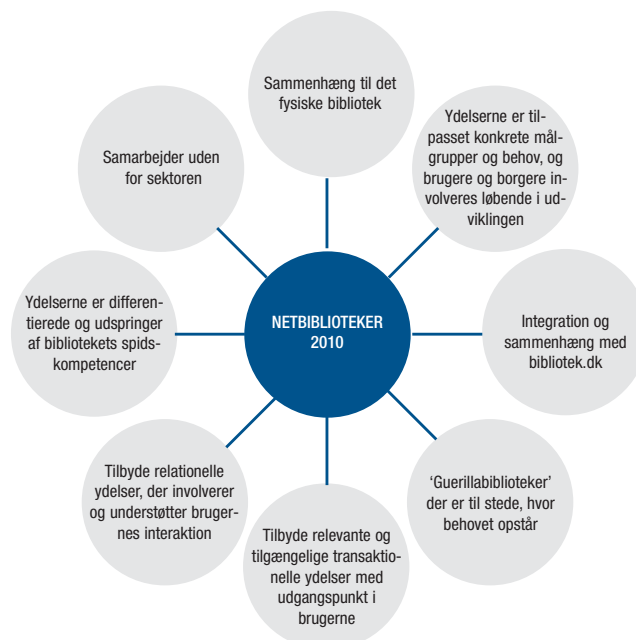
Borgerportalen, herunder bibliotek.dk, er borgernes hovedindgang til værdiskabelsen for borgerne."

Koordinationsgruppen har formuleret mere konkrete udviklingskriterier for netbibliotekerne frem mod 2010.

De er illustreret i figuren nedenfor.

De otte kriterier anses for centrale for den fremadrettede udvikling af netbibliotekerne. Også udarbejdelsen og udvælgelsen af standarder og retningslinjer for IT-adfærd i netbibliotekerne er vigtigt (f.eks. standarder for data, dataudveksling, præsentation mm.). Standarder og retningslinjer kan gøres gældende for såvel netbiblioteker som bibliotekerne på nettet.

Det er opfyldelsen af disse kriterier, som et netbibliotek fremadrettet skal vurderes på. Det vil naturligvis variere, hvor mange af kriterierne, der er relevante for et enkelt netbibliotek, ligesom det præcise mål for dem er individuelt. Som udgangspunkt bør der tages stilling til alle kriterier for alle netbiblioteker.

Udviklingskriterium	Beskrivelse	Udviklingskriterium	Beskrivelse
Samarbejder uden for sektoren	Målet er, at netbibliotekerne skal se sig selv i en større samfundsmæssig sammenhæng. Netbibliotekerne skal aktivt søge samarbejde og partnerskaber med relevante offentlige og private aktører, der kan bidrage med kompetencer eller ressourcer, som netbibliotekerne ikke råder over.		Det kunne f.eks. understøttes ved en fælles brugerprofil på netbibliotekerne og bibliotek.dk. Bibliotekets traditionelle rolle som informationseksperter skal suppleres med at kunne agere katalysator for brugernes interaktion og deling af viden.
Sammenhæng til det fysiske bibliotek	Målet er, at netbibliotekerne fremstår som en integreret del af det samlede danske biblioteksvæsen over for brugerne. Ethvert netbibliotek skal vurdere, hvordan det – set fra brugerens synspunkt – mest optimalt kan koble ydelserne i netbiblioteket med ydelserne i det fysiske bibliotek. F.eks. ved at kampagner og temaer går igen, eller at sociale virtuelle grupper har mulighed for at mødes fysisk i biblioteksregi.	Tilbyde relevante og tilgængelige transaktionelle ydelser med udgangspunkt i brugerne	De gennemgående krav til ydelserne er, at man som bruger hurtigt og ubesværet kan få opfyldt sit behov – uafhængigt af bibliotekets struktur. Målet er, at søgemuligheder mm. er enkle at bruge og tager udgangspunkt i brugerens situation og forskellige niveauer af internetkompetencer. Generelt skal der mere fokus på kommunikation i forbindelse med søgesituationer og funktioner. Begreber, der er veletableret i biblioteksverdenen, giver ikke nødvendigvis mening for en almindelig borger. Der er behov for en inkluderende og mere intuitiv sprogbrug, som brugeren kan genkende fra andre steder på internettet.
Ydelserne er differentierede og udspringer af bibliotekets spidskompetencer	Målet er, at netbibliotekerne funderes i det, som bibliotekerne er særligt gode til – det, der gør os unikke. For at netbibliotekerne skal kunne differentiere sig og skabe reel og oplevet værdi for borgerne, skal udgangspunktet være en faglighed, et emne eller en kompetence, som er unik for bibliotekerne, og servicen skal tage afsæt i borgernes behov.	'Guerilla-biblioteker' der er til stede, hvor behovet opstår	Målet er, at netbibliotekerne skal være udfarende og op-søgende, så det ikke er nødvendigt for brugerne at komme til os for at få nytte af ydelserne. Ved at møde borgeren der, hvor denne er, og opfylde et konkret behov, øger vi også sandsynligheden for, at borgeren næste gang kommer direkte til os. F.eks. i form af Biblioteksvagten eller en anden søgefunktion, der giver adgang til søgning i både netbiblioteker og bibliotek.dk, og som kan integreres på andre sites. Ydelser fra netbibliotekerne skal være synlige for brugerne af de store søgemaskiner.
Ydelser er tilpasset konkrete målgrupper og behov, og brugere og borgere involveres løbende i udviklingen	Målet er, at netbibliotekernes udvikling af konkrete ydelser og tjenester baseres på borgernes ønsker og behov – ikke vores egne. Alle netbiblioteker skal systematisk og aktivt arbejde med forståelsen af deres målgrupper og målgruppernes behov - med hensyntagen til borgere med såvel høje som lave internetkompetencer.	Integration og sammenhæng med bibliotek.dk	Indadtil i sektoren er der behov for en større indholdsmæssig og funktionel integration mellem bibliotek.dk og netbibliotekerne. Med de mange besøg på bibliotek.dk er det en oplagt platform for øget trafik og anvendelse af netbibliotekerne. Brugerprofiler på bibliotek.dk kan f.eks. være udgangspunkt for de relationelle ydelser på netbibliotekerne, så brugerne skal oprette færrest mulige profiler.
Tilbyde relationelle ydelser, der involverer og understøtter brugernes interaktion	Målet er, at netbibliotekerne skal skabe rammer og understøtte relationer og interaktion mellem borgerne i bibliotekets virtuelle univers gennem tilegnelsen af sociale teknologier.		

Koordinationsgruppen har udpeget følgende indsatsområder som bærende for strategien frem mod år 2010. Fokus er på (uprioriteret):

- Udvikling eller afvikling af eksisterende netbiblioteker
- Partnerskaber

- Udvikling af ensartet IT-adfærd
- Centrale ydelser ud, hvor brugerne er
- Nye netbiblioteker
- Etablering af rammer for evaluering og statslig støtte til netbiblioteker
- Afklaring af organisering og samarbejde fremadrettet.

Disse syv indsatsområder tager Koordinationsgruppen fat på i efteråret 2008, hvor der vil blive udarbejdet handlingsplaner for implementeringen af strategien. Disse handlingsplaner vil blive offentliggjort på styrelsens hjemmeside.

BILLEDTEMA

Ordrup Bibliotek og Multihus

Læselyst uddeler 1,4 mio. kroner til projekter

Læselyst støtter syv nye projekter for børn og unge, som skal gøre det sjovt og spændende at læse. Det sker som led i det nye Læselystprogram, som Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Velfærdsministeriet er fælles om i 2008-2010. Læselystprogrammet bygger på de gode erfaringer fra Læselystkampagnen, der sluttede i 2007.

Der uddeles i denne omgang 1,4 mio. kroner. Blandt de støttede projekter er:

- 'Trolspejlets Fantasy-database', hvor børn indsamler information om fantasiuniverser i bøger m.v, så det kan bruges af andre. Projektet involverer DR1's tv-program 'Trolspejlet og bibliotkerne'
- 'Skriveværkstedet i Hvidovre' præsenterer børn og unge for skriveteknikker til forskellige medier. Professionelle forfattere og flere af kommunens kulturinstitutioner deltager.

Kulturminister Brian Mikkelsen udtaler: "Jeg er glad for, at vi nu kan igangsætte syv nye læselystprojekter, som giver børn og unge mulighed for at møde litteraturen. Børn lærer både, når de får undervisning i skolen, og når de leger i fritiden. Læselystprojekterne bygger broer mellem skole, institution og fritid. Med læselystprojekterne får leg og læring mulighed for at udfolde sig på nye måder. Børnene møder kultur med kvalitet og arbejder sammen med professionelle forfattere og illustratører."

Udover de nye projekter fortsætter nogle af fyrtårnene fra Læselystkampagnen:

- 'Smart-Parat-Svar' og 'DM i oplæsning' er to populære Læselystprojekter, der har fundet en fælles form. I 6. klasse tilbydes eleverne at deltage i DM i oplæsning, og når de kommer i 7. klasse, får de mulighed for at deltage i 'Smart Parat Svar'. Læs mere på www.smartparatsvar.dk og www.dotbot.dk/DM
- 'Orla-Prisen' er børnenes egen bogpris, og i år slog afstemningen alle rekorder – mere end 11.000 børn og unge stemte på deres favoritbog på www.dr.dk/orla og mere end 500.000 børn og unge så prisen blive uddelt i DR's ungdomsshow *Boogie*. Til næste forår går det løs igen
- 'Forfatterskolen for unge' i Brønderslev har fire år i træk holdt kurser for danske og nordiske unge. Professionelle forfattere fungerer som konsulenter på de unges egne tekster, som udgives i en antologi. Læs mere på www.broenderslev-forfatterskole.dk.

Næste ansøgningsrunde til Læselystprogrammet bliver den 1. februar 2009. Dog kan der løbende søges om tilskud til børnehavebiblioteker.

Læs mere om projekterne i Læselystprogrammet på www.laeselyst.nu.

Biblioteksledermødet den 11.-12. november 2008 på Nyborg Strand:

Dagsorden for Det ny bibliotek

Skal brugerne også besvare spørgsmålene i Biblioteksvagten?
Skal biblioteket være venner med brugerne på Facebook?
Hvad skal det ny bibliotek?

Biblioteksledermødet 11.-12. november 2008 sætter fokus på det ny bibliotek. Et bibliotek, der møder brugeren på nye teknologiske platforme, og et bibliotek, der i højere grad bidrager til at skabe relationer mellem mennesker, og som bidrager aktivt til at gøre information til viden.

Konferencens ambition er at præsentere en række forskellige bud på vigtige udviklingstendenser i tiden – og den vil præsentere både kulturministerens biblioteksudmelding såvel som beretningen fra Bibliotek og Medier.

Public service serveret med originalitet, nærvær og klare mål

DR har ligesom bibliotekerne et ønske om at sikre rammerne for fælles kulturelle oplevelser og skabe demokratiske mødesteder, og udfordringen er den samme: At være det brede og stærkt benyttede public service-tilbud. Vi har inviteret underdirektør i DR Medier og chef for DR Medieforskning, DR Distribution samt Strategi, Projekt og International *Merethe Eckhardt* til at fortælle om DRs ambitiøse strategi for kampen om den trange plads i danskernes medie- og kulturunivers.

Fra 'transaktion' til 'relation'

Jacob Bøtter fra cyberspacefirmaet We-mind er inviteret til at komme med en

række konkrete bud på udviklingstendenser og på, hvordan bibliotekets nye rolle påvirkes. *Jacob Bøtter* er indbegrebet af en ny måde at arbejde på og skaber af nye organisationsformer med meget overbevisende resultater. Danske biblioteker er verdensmestre i 'transaktioner' – men udfordringen er at skabe flere 'relationer'.

Udfordringer i den digitale verden

Forlag og biblioteker står overfor en række fælles udfordringer i den digitale verden – ny dynamik mellem fastformsmedier og det digitale rum. Hvordan skaber Danmarks største og ældste forlag, Gyldendal, fortsat succes på et presset marked?

Forlagets direktør *Stig Andersen* vil på konferencen give sit bud på, hvilke strategier, udfordringer, krav og ikke mindst muligheder udviklingen byder på – i relation til forlagene, bibliotekerne og naturligvis bogen.

Netværk som udviklingsressource

Under overskriften 'Ledelse og netværk' vil *Christian Waldstrøm*, Handelshøjskolen Aarhus Universitet, forsker i netværksanalyse og netværk i virksomheder, tale om netværk som en ressource til at udvikle organisationen. Waldstrøm vil sætte fokus på organisationers relationer

og det udbytte virksomheden kan få af at kende til dem samt en række redskaber til at ændre eller styrke organisationens netværk.

I lighed med tidligere år vil centrale biblioteksspørgsmål blive behandlet på en række temamøder.

Hvem kan deltage?

For at sikre en varieret dialog og debat om fremtidens biblioteksudvikling kan hvert folkebibliotek deltage med to repræsentanter. Endvidere kan følgende biblioteker deltage med tre repræsentanter: Centralbibliotekerne, Det Kongelige Bibliotek, Nationalbiblioteket og Københavns Universitetsbibliotek, Statsbiblioteket samt biblioteksvæsener, hvor bibliotekslederen er forvaltningschef, og biblioteket også har en daglig leder.

Invitationer og program udsendes ultimo september 2008. Vi håber, at rigtig mange vil være med til at sætte biblioteksudvikling på agendaen og endnu en gang gøre årets ledermøde til en inspirerende og vigtig begivenhed.

TEMAMØDER

Sociale teknologier og håndtering af brugerskabte data. • Biblioteksindretning • Lige muligheder • Sidste nyt fra den nationale databrønd • Forskningsformidling: videnskab.dk • Informationskompetence

BILLEDTEMA

Ordnig Bibliotek og Møtthus

DEFFs årsmøde 2008

Den 9. juni afholdt Danmarks Elektroniske Fag-og Forskningsbibliotek (DEFF) sit årsmøde. Udover DEFFs styregruppe var repræsentanter fra samtlige program- og licensgrupper troppet op til den årlige begivenhed. De godt 50 fremmødte bidrog gavmildt til en levende diskussion om fremtidens DEFF

Årsmødet var en oplagt anledning for de involverede DEFF samarbejdspartnere til at give en status på deres arbejde – samt på de frugter det har båret. Statusberetningerne blev krydret med indlæg af Jakob Heide Petersen om European Digital Library (EDL) og det omfattende digitaliseringsarbejde med såvel den danske som den europæiske kulturarv, der pågår, og en afsluttende debat om fremtidspektiverne for DEFF.

Masser af aktivitet

Efter styregruppeformand Kim Østrups åbning af dagen, kunne Bo Öhrström, DEFF sekretariatets daglige ansvarlige, orientere om det forgangne års mange aktiviteter. Der kunne i øjeblikket tælles 32 aktive DEFF-støttede projekter, og flere var på vej. Desuden fulgte en generel orientering om sekretariatets strategi og indsatsområder, herunder f.eks. konsolidering og forskningsinfrastruktur, det succesfulde internationale samarbejde i Knowledge Exchange regi samt om økonomien i DEFF.

Såvel de fire programgrupper som de to licensgrupper kom naturligvis også på podiet på denne dag ved den københavnske brygge. Det var Anna Mette Morthorst, der som formand for Licensgruppen for Universiteter og Forskningsinstitutioner (LUF licensgruppen), gav status for og indsigt i såvel denne gruppes arbejde, projekter og resultater som for Licensgruppen for Uddannelsesbiblioteker (LUB licensgruppen).

Diskussion af DEFF i fremtiden

Derpå fulgte dagens hovedpunkt, der blev en levende forestilling – diskussionen om DEFFs fremtid. Her var der lagt op til debat og dialog om DEFF og de udfordringer, sekretariatet samt samarbejdspartnere står overfor. Og debat blev der. Samtlige programgruppeformænd var mødt op og fremlagde alle konstruktive syn på DEFFs største udfordringer og styrker samt DEFFs vigtigste opgaver i forhold til brugerne. De fremførte synspunkter afspejlede på fineste vis både forskellighederne, men også de ensartede udfordringer, de fire programområder står over for.

Mai Aggerbeck, formand for DEFF programområdet *Nye Institutioner*, ytrede særligt ønske om at øge synligheden af DEFF for brugerne, herunder institutionerne. Tina Pipa, *Mødet med Brugerens* formand, kritiserede manglen på fokus på mere eksplorative eksperimenter. Hun foreslog at afsætte flere penge decentralt i stedet og således efterlade lidt mere manøvre frihed i projektsammenhænge. Dette ville indebære at gentænke DEFFs organisation. Arne Sørensen, formanden for *Arkitektur og Middleware*, samt Mogens Sandfær, *Informationsforsyning*, havde også kritikpunkter. Men enslydende lød det fra formandsrøsterne, at DEFF var et godt forum til at danne ramme for netværkssamarbejde og fælles løsninger, herunder ikke mindst inden for konsolidering og licensområdet.

Organisationen af DEFF samt fremtidige indsatsområder blev også diskuteret, og mange konstruktive forslag blev lagt frem.

Ny organisering

Ved udgangen af 2008 udløber mandatperioden for styregruppen og programgrupperne. Programgrupperne blev på DEFFs årsmøde bedt om at fortsætte deres arbejde uændret ud over mandatperioden, og der vil senere blive fulgt formelt op på dette gennem forlængelser af aftaler med formændene for programgrupperne.

Vedrørende den fremtidige sammensætning af styregruppen er der indledt diskussioner med DEFF Koordinationsudvalget. Udvalget består af topledere fra de tre ministerier bag DEFF: Kulturministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling samt Undervisningsministeriet. Der forventes en proces, hvor Koordinationsudvalget fastlægger sammensætningen af styregruppen inden udgangen af 2008.

Præsentationerne fra årsmødet forefindes på www.deff.dk.

Danmarks nationale databrønd for e-bøger og e-tidsskrifter

Den nye databrønd åbner op for flere muligheder for såvel store biblioteker som mindre institutioner

Styregruppen for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) besluttede ultimo 2006 at etablere en pulje på 1 mio. kr. til at støtte projekter, der omfatter samarbejde om data, standarder mv., som kan bidrage til at harmonisere arkitektur-, data- og integrationsmæssige principper på tværs af bibliotekerne. Projekterne skal have som formål at forbedre konkrete søge- og leveringsmuligheder i forbindelse med integrated search.

Med puljen var det Styregruppens ønske at sikre det bredest mulige samarbejde mellem de parter, der arbejder med integrated search i Danmark. Styregruppen forestillede sig, at projekterne eksempelvis omhandler nogle af de datakilder, der blev beskrevet i DEFF-sekretariatets indstilling vedrørende integrated search fra Styregruppens møde den 5. september 2006. Disse var bl.a. digitaliseret dansk kulturarv, nationalbibliografien, DanBib, Den Danske Forskningsdatabase, e-prints, e-tidsskrifter og e-bøger.

Oprettelsen af puljen var primært begrundet i Styregruppens ønske om at øge indsatsen og dermed resultaterne på området Integrated Search samt at etablere et samarbejde mellem de to front-end systemer for integrated search, Summa og Primo, som der i øjeblikket arbejdes på i Danmark. Styregruppen så således gerne, at der på sigt foregår en konsolidering omkring et enkelt system. Det var imidlertid Styregruppens opfattelse, at der på dette tidspunkt var behov for størst mulig grad af samarbejde for at sikre, at ek-

sistensen af to front-end systemer ikke giver anledning til unødvendigt dobbeltarbejde eller paralleludvikling.

Puljen skal således primært anvendes til at sikre et samarbejde om, at data kan stilles til rådighed for integrated search uafhængigt af, hvilket front-end system der anvendes.

To analyseprojekter om den nationale databrønd

Med finansiering fra ovennævnte pulje har DEFF-programgruppen Informationsforsyning iværksat to analyseprojekter. Disse analyseprojekter skal danne afsæt for etableringen af en national databrønd, og projekterne vil specifikt undersøge problemstillinger for e-bøger og e-tidsskrifter. Projekterne koordineres tæt grundet de ens analyseområder, og de vil blandt andet belyse tekniske, organisatoriske og finansielle aspekter omkring den nationale databrønds etablering og drift.

Formålet med en national databrønd for digitalt biblioteksmateriale er at få etableret et lager for et nationalt datasæt for eksempelvis e-bøger og e-tidsskrifter, som på ensartede vilkår i videst muligt omfang stilles til rådighed for alle institutioner i Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF). Datasættet skal f.eks. kunne anvendes i forbindelse med integreret søgning. Databrønden skal kunne tilbyde import og eksport af data samt forskellige grader af databehandling og i tillæg, afhængigt af efter-

spørgsel, funktioner som søgning og fremvisning af data, således at det enkelte bibliotek kan trække på en national løsning på de områder, hvor dette ønskes.

Forprojekterne for den nationale databrønd for e-tidsskrifter og e-bøger har været meget aktive og har involveret mange medarbejdere fra bibliotekerne. Der har været afholdt et to-dages seminar, og der er blevet nedsat en række arbejdsgrupper, som undersøger specielle problemstillinger i forhold til etableringen af en national databrønd for e-tidsskrifter og e-bøger. Der afholdes et afsluttende seminar i slutningen af september, hvor alle deludredninger diskuteres, hvorefter der udarbejdes en endelig afrapportering.

I forprojekterne for en national databrønd for e-tidsskrifter og e-bøger har de mindre institutioners muligheder for at anvende en national databrønd løbende været diskuteret. Der arbejdes på at få etableret en række aftagerprofiler, som tager hensyn til både store bibliotekers behov for at få mange og ubehandlede data og mindre institutioners behov for teknisk set lettere og mere færdige løsninger. Interessen for aftagerprofilerne har været undersøgt i en mindre spørgeskemaundersøgelse, og DEFFs forventning er, at der vil være behov for yderligere oplysende tiltag. Man kan følge forprojekterne på deres wiki <https://info-share.dtv.dk/twiki/bin/view/DEFFDataWells/WebHome>.

Knowledge Exchange

Ny treårig aftale om Knowledge Exchange

Bo Øhrstrøm

Baggrund

Knowledge Exchange (KE) er det internationale videndelingssamarbejde, som Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) gennem de sidste tre år har været en aktiv del af. Ud over DEFF er KE-initiativets partnere Joint Information Systems Committee (JISC) i Storbritannien, Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) i Tyskland og SURFfoundation i Holland. DEFF har under den første treårige samarbejdsaftale fra august 2005 til august 2008 varetaget

formandskabet for bestyrelsen og huset det fælles kontor med KE-sekretariatet.

Ny aftale

KE har efter udbud valgt konsulenter, der har evalueret selve KE-initiativet. Evalueringen har dannet grundlaget for KE-partnernes vurdering og beslutning om et fremtidigt samarbejde, herunder form, organisatorisk struktur og udvidelse af medlemskredsen. Af strukturændringer kan nævnes, at bestyrelsen erstattes af en styregruppe med en ledelsesrepræsen-

tant fra hver af partnerorganisationerne, at sekretariatet integreres mere i den lokale organisation, og at rollen som koordinator af KE gentænkes. Et årligt Strategy Forum med bl.a. deltagelse af topledelsen fra partnerorganisationerne anvendes til at sætte den strategiske kurs. JISC, SURFfoundation, DFG og DEFF har tilsluttet sig en ny treårig samarbejdsperiode, og den nye aftale er underskrevet af alle fire organisationer.

Nordbib workshop on Open Access: Research visibility - managing quality for better evaluation Helsingør den 27.-28. oktober

Hanne Marie Kværndrup

Den bibliometriske model og forskningsregistrering

I løbet af det seneste år har diskussionen omkring videnskabelig publicering som kriterium for evaluering af forskning været meget livlig i de nordiske lande. Det drejer sig om synlighed og tilgængelighed, om overblik og dokumentation – det drejer sig om kvantitativ forsknings-evaluering og forskningsfinansiering! Behovet for bedre forskningsdata er blevet presserende i takt med, at forskningsformidling og forskningsfinansiering står højt på den forskningspolitiske dagsorden. Derfor har ledere og fakulteter hårdt brug for at have overblik og dokumentation for deres forskningsproduktion og ikke mindst resultaterne. Behovet for bedre forskningsdata er stigende, og betydningen af at have rigtige og troværdige data om forskningsresultater understreges yderligere af de centrale beslutninger angående finansiering af universiteterne.

Gennem mange år har dokumentationen i mange forskningsbaser været mangelfuld og tilfældig. Datastrukturen har ikke været egnet til statistik. Gennem de seneste år er mange forskellige forskningsregistreringssystemer udviklet med en tydelig tendens til at integrere åbne fuldttekst arkiver med databaser som indeholder bibliografiske data og anden forskningsinformation. Hensigten er at tilbyde forskerne en samlet indgang til både at registrere deres resultater med henblik på evalueringssammenligning samt at synlig- og tilgængeliggøre deres resultater maksimalt. Norge har været og er stadig foregangsland i denne udvikling og den såkaldte 'norske model' har bredt sig til de øvrige nordiske lande. Den 'norske model' baserer forskningsindikatoren på bibliometri og kvantitet.

Workshopprogrammet vil fokusere på såvel policymodeller for forskningsfinansiering som 'best practice' løsningsmo-

deller for forskningsregistrering og kobling til Open Access publikationsarkiver – specielt de modeller som styrker forskernes incitament for fuldttekst publicering og forskningsregistrering.

Det er Nordbibs håb gennem aktiv videndeling og erfaringsudveksling at skabe generel opmærksomhed og kendskab til Open Access og kvalitetssikring samt sætte disse spørgsmål på den forskningspolitiske dagsorden.

Workshoppens inviterede deltagerkreds er nøglepersoner, som repræsenterer nordiske ministerier, forskningsråd, universiteter og forskningsinstitutioner samt forskere og forskningsbiblioteker. Efter den 22. september 2008 vil workshoppen være åben for tilmelding efter 'først-til-mølle' princippet. Læs mere på Nordbibs hjemmeside www.nordbib.net.

BILLEDETEMA

Ordrup Bibliotek og Multihus

Krimi

Spænding

GYS

Dreng

Familie

Teens

Mette Udesen

Start på DR Romanklub 2008/09

DR Romanklub - tidligere Alfabet og DR P2 Plus Bog - har siden 1999 uddelt en pris til lytternes favorit blandt årets romanudgivelser

Alle folkebiblioteker indbydes til at deltage, når læseklubberne landet over tager hul på romandiskussionerne i den nye sæson af DR Romanklub med 'kick off' 1. december 2008.

I den kommende sæson vil Litteratursiden.dk være ny partner i samarbejdet mellem DR og Styrelsen for Bibliotek og Medier, som en naturlig styrke i udbredelsen af romanklubber og med større fokus på online formidlingen. DR Romanklub vil blive dækket af DR P1 og P2 samt DR2. DR udpeger i 2008 de seks nominerede romaner og tager Litteratursiden.dk med på råd.

Seks romaner fra december 2008 til maj 2009

Litteraturmagasinet vil hver måned fra december 2008 frem til maj 2009 fokusere på én af de seks romaner, der er nomi-

neret til P2 Romanprisen 2009. Den kommende sæsons i alt seks romaner læses og diskuteres i de læseklubber, bibliotekerne opretter, og DR besøger, optager og bringer klip fra udvalgte romanklubdebatter rundt om i landet, og forfatteren kommenterer læsernes observationer og debat.

De seks romaner læses og diskuteres i læseklubberne i følgende uger:

Roman 1 - Uge	49
Roman 2 - Uge	2
Roman 3 - Uge	6
Roman 4 - Uge	10
Roman 5 - Uge	14
Roman 6 - Uge	19

Titlen på den første roman meldes ud ultimo september, og de resterende fem romaner meldes ud i slutningen af november 2008 – kort efter bogmessen i Forum.

Finale

Vinderen af DR Romanpris kåres under Copenhagen Literature Festival, CPH Litt 09, medio maj 2009 med deltagelse af alle nominerede forfattere.

Tilmelding

Alle folkebiblioteker opfordres til at deltage i DR Romanklub, og der vil i september 2008 blive sendt invitationer ud til alle landets folkebiblioteker. Tilmelding skal ske via tilmeldingsblanket på www.bs.dk/romanklub. Andre interesserede kan henvende sig på mail til Anna Christine Rasch: ara@bibliotekogmedier.dk.

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

De strategiske indsatsområder for 2009 er nu meldt ud på www.bibliotekogmedier.dk

Efter rådgivning fra KL og Danmarks Biblioteksforening har vi i år udpeget ni indsatsområder, som der kan søges om projektmidler under. De seks af dem går igen fra tidligere terminer og er blot ajourført og justeret efter den seneste udvikling. Tre er helt nye.

Indsatsområderne er:

- Adgang til digitalt indhold
- Biblioteket som 'demokratisk væksthus'
- Biblioteket som kulturmødested
- Biblioteksbetjening af børn
- Det samarbejdende bibliotekssystem*
- Nye måle- og analysemetoder*
- Skolebiblioteket
- Støtte til den danske videnstrategi
- Udvikling af ny biblioteksstruktur*.

De stjernemærkede er de nye.

Projekter, der falder uden for ovennævnte indsatsområder, kan søges under Frie forsøg.

Ny praksis for opfølgning

I forbindelse med ansøgningsterminen, november 2007 blev der indført en ny praksis for opfølgning på projektbevillinger. Formålet med den nye praksis er at lette og forenkle administrationen både for de biblioteker, der får projektbevillinger, og for styrelsen.

De vigtigste ændringer er:

- Udbetalinger sker fortsat efter afholdte udgifter, men i stedet for indsendelse af bilagene på de tilskudsberettigede udgifter, skal der nu afgives en kort

faglig status og en oversigt over udgifterne.

- Kravene til revision af det endelige regnskab er ændrede. Der er indført en 'bagatelgrænse', der betyder, at regnskaber på tilskud på 50.000 kr. og derunder alene skal underskrives af institutionens leder. Desuden er det først ved bevillinger på 500.000 kr. og derover, at der kræves revision af en statsautoriseret eller registreret revisor.
- 10 % af tilskuddet tilbageholdes til et endeligt regnskab er afleveret og godkendt.

Ny vejledning og ansøgningsskema er offentliggjort på hjemmesiden.

Bemærk at for tilskud bevilget ved ansøgningsterminen november 2006 og tidligere terminer gælder den gamle vejledning.

Øvrige spørgsmål

Spørgsmål vedrørende de enkelte indsatsområder rettes til den ansvarlige faglige konsulent for det enkelte område, se under beskrivelserne på www.bibliotekogmedier.dk.

Spørgsmål vedrørende den administrative praksis rettes til Casper Hansen: cha@bibliotekogmedier.dk.

Spørgsmål af overordnet karakter til Jonna Holmgaard Larsen: jhl@bibliotekogmedier.dk.

ISO TC46 mødeuge

I ugen 19.-23. maj 2008 blev den årlige mødeuge i ISO TC46 Information and Documentation Technical Committee afholdt i Stockholm. Fra Styrelsen for Bibliotek og Medier deltog undertegnede i en række møder. I TC46/SC4 Technical Interoperability var det vigtigst, at der blev fundet en løsning på håndtering af vedligeholdelse af nye standarder. Der beholdes Working Groups, efter de har afsluttet arbejdet og tilføjes et informativt annex om, at en given organisation på en given URL forestår XML schemaer og anden information.

Det har betydning for en række projekter af dansk interesse. Formatet for bibliografiske poster MarcXchange som XML schema kan dermed blive publiceret. Det nye beholdningsformat ISO/DIS 20775 Schema for holdings information kan blive færdigt med et hjemsted hos Library of Congress som også MarcXchange.

Der var et møde i WG11 RFID in libraries med undertegnede som convenor, hvor indkomne kommentarer fra første afstemning om ISO/CD 28560's tre dele blev behandlet med konsensus om løsning af de udestående spørgsmål. Næste trin med en afstemning om Draft International Standard forventes i september.

På SC4-mødet aflagde undertegnede endvidere rapport om Maintenance Agency for ISO 15836 The Dublin Core metadata element set og om Registration Authority for ISO 15511 International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations (ISIL).

Der blev også behandlet et nyt projekt 27730 International Standard Collection Identifier (ISCI), som går ud på at kunne give samlinger identifikatorer med genbrug af ISIL.

Leif Andresen

RFID besøg fra Korea

Den 15. august 2008 besøgte en delegation fra det koreanske Ministry of Culture, Sports and Tourism med embedsmænd og repræsentanter fra bogindustrien Danmark for at høre mere om brug af RFID i biblioteker og det internationale standardiseringsarbejde. Undertegnede præsenterede udviklingen af DS/INF 163 RFID in Libraries, baggrunden for at erstatte stregkoder med microchips – og arbejdet i ISO TC46/SC4/WG11 RFID in Libraries. Efterfølgende besøgte delegationen Tårnby Kommunebibliotek, hvor de var imponerede over præsentationen af selvbetjening og konvertering fra stregkoder.

Leif Andresen

World Library and Information Congress (IFLA) 2008, Québec

Årets IFLA konference foregik i Québec. Fra Styrelsen for Bibliotek og Medier deltog Jens Thorhauge og Erik Thorlund Jepsen.

Konferencen bød på mange gode oplæg og diskussioner inden for digitaliseringsområdet og det bibliografiske område. Af væsentligt nyt kan nævnes:

- Der arbejdes på nye internationale katalogiseringsregler, som på sigt også vil influere på dansk katalogiseringspraksis og på bibliotekssystemerne. Reglerne er så godt som færdige og testes i 2009 af Library of Congress (her vil man bl.a. undersøge behov for ændringer i arbejds-gange og systemer samt oplæringsbehov). Reglerne og relateret indhold kan ses på: <http://www.rdaonline.org/>.

- Et udkast til nye principper for katalogen (til erstatning for Paris principperne fra 1961) har været i høring. Udkastet blev bl.a. skarpt kritiseret af Bibliografisk Råd, og der arbejdes ihærdigt på at få lavet en endelig version.

- Tilsvarende har et udkast til guidelines for Nationalbibliografien (Guidelines for National Bibliographies in the Electronic Age) været i international høring. Vi har i Danmark ageret forsøgskanin i forhold til disse guidelines, men publikationen fungerer mere som en tjekliste til, hvad man skal forholde sig til, end som et sæt af egentlige anbefalinger. Dette var også den væsentligste kritik i høringssvarene.

- I forhold til digitalisering har UNESCO udarbejdet et manifest, som IFLA og World Digital Library forsøger at følge op på ved at udfærdige detaljerede anbefalinger for digitalisering og formidling af digitaliseret materiale. Disse meget biblioteksorienterede anbefalinger forventes publiceret primo 2009.

- CDNL (Conference of Directors of National Libraries) har besluttet at skifte fokus fra bibliografiske standarder til digitalisering. Derfor skifter ICABS (IFLA-CDNL Alliance for Bibliographic Standards) navn til ICADS (IFLA-CDNL Alliance for Digital Strategies).

Erik Thorlund Jepsen

Biblioteksafgift 2008

Den 30. juni 2008 udbetalte Styrelsen for Bibliotek og Medier biblioteksafgiften for 2008. I alt 153.182.390 kr. blev fordelt til forfattere, oversættere, illustratører, billedkunstnere, komponister og andre, der er repræsenteret på landets folke- og skolebiblioteker. Bjarne Reuter, Cecil Bødker og Benny Andersen er igen i år de tre forfattere, der modtager mest i biblioteksafgift. Beløbets størrelse afhænger blandt andet af, hvor mange eksemplarer af forfatternes værker, bibliotekerne har stående. Bibliotekerne har i år indberettet 59.850.232 eksemplarer fordelt på 692.262 forskellige titler. Bibliotekerne har for eksempel indberettet 278.580 eksemplarer af Bjarne Reuters værker. Biblioteksafgiften gives både til skønlitteratur og faglitteratur og fordeles sig med ca. halvdelen til hver.

Susanne Mahler

Jura om lydbøger

For fysiske eksemplarer af lydbøger gælder, at en lydbog købt i almindelig handel frit kan spredes videre ved udlån, salg etc. En ensidigt fastsat klausul på lydbogens cover hindrer ikke, at et bibliotek, der har købt lydbogen uden at indgå særlig aftale med rettighedshaveren, udlåner lydbogen til bibliotekets brugere.

For lydbøger, der stilles til rådighed via online-tjenester gælder, at der ikke ifølge ophavsretsloven er ret til viderespredning. Et eksemplar af lydbogen må derfor kun spredes videre, hvis dette er aftalt med rettighedshaveren.

Christian Søndergård Christensen

Ændring af publikationsvirksomhed

Styrelsen for Bibliotek og Medier stoppede den 1. september 2008 lagerføring og løssalg af trykte publikationer. Det vil således ikke længere være muligt at bestille trykte publikationer via hjemmesiden, men alle publikationer vil fortsat være tilgængelige i html og pdf på www.bibliotekogmedier.dk

Baggrunden for den nye praksis er brugerens ønske om øget prioritering af online kommunikation i forhold til styrelsens øvrige kommunikationsvirksomhed, som det er fremgået af en brugerundersøgelse, gennemført i 2007.

Styrelsen bruger fortsat publikationsmodulet Netpub, som ValueSoft i samarbejde med IT- og Telestyrelsen har udviklet, til al online publicering. Produktet lever op til kravene om tilgængelighed af netpublikationer i statslige virksomheder.

Anna Christine Rasch

Folke- og Forskningsbiblioteksstatistik - teknisk fejl i indberetning

Ved en teknisk fejl er der blevet indberettet for høje tal til *Folke- og Forskningsbiblioteksstatistik 2006 og 2007* om folkebibliotekernes indkøb af materialer.

Styrelsen for Bibliotek og Medier gennemgår nu tallene og vil snarest muligt offentliggøre reviderede tal for folkebibliotekernes nyanskaffelser i 2006 og 2007 på www.bibliotekogmedier.dk. Styrelsen iværksætter desuden kontrolforanstaltninger for at undgå lignende fejl fremover.

Folke- og forskningsbiblioteksstatistikken bygger på nøgletal, som bibliotekerne hvert år genererer automatisk til Styrelsen for Bibliotek og Medier. I 2006 og 2007 har nogle biblioteker fejlregistreret bibliotekssamlinger, der er indfusioneret i forbindelse med kommunesammenlægninger som nyanskaffelser. Fejlregistreringerne betyder, at det samlede tal for folkebibliotekernes nyanskaffelser de pågældende år er blevet for højt i Folke- og forskningsbiblioteksstatistikken.

Fejlen har kun betydning for tallet for nyanskaffelser og påvirker således ikke de øvrige temaer, der behandles i *Folke- og Forskningsbiblioteksstatistik 2006 og 2007*.

Ulla Kvist

Folke- og
Forskningsbiblioteksstatistik
2007

Folke- og Forskningsbiblioteksstatistik 2007 er publiceret ultimo juni 2008. Publikationen kan hentes på www.bibliotekogmedier.dk.

Danish Library Statistics 2007 er publiceret primo august. Publikationen kan hentes på www.bibliotekogmedier.dk.

Midtvejsrapport fra Digitaliseringsudvalget: "Digitalisering af kulturarven"

Læs kulturministerens udtalelse i forbindelse med offentliggørelsen og hent rapporten på:

<http://www.kum.dk/sw75990.asp>.

HR-konsulent *Caroline Søndergaard Bendixen* er fratrukket sin stilling i Ledelsessekretariatet med udgangen af juli 2008.

Specialkonsulent *Anette Schneider* er fratrukket sin stilling i DEFF- Licenssekretariatet med udgangen af juli 2008.

Overassistent *Maria Ty Ekelund* er fratrukket sin stilling i Biblioteksafgiften med udgangen af juni 2008.

Programme Manager *Nina von Staffeldt* er fratrukket sin stilling i Knowledge Exchange Office den 11. august 2008.

Studentermehjælp *Kathrine Jørgensen* er fratrukket sin stilling i DEFF-Licenssekretariatet med udgangen af august 2008.

Cand.scient.bibl. *Kamma Kirk Sørensen* er ansat som konsulent i Biblioteksudvikling fra 1. juni 2008.

Sandra Paldrup er ansat som studentermehjælp i Biblioteksudvikling fra 5. juli 2008.

Cand.scient. *Jacob-Steen Madsen* er ansat som konsulent i Digital udvikling og infrastruktur fra 1. august 2008.

Lars Christian Thaysen er ansat som sekretariatsmedarbejder i Børnekulturens Netværk fra 1. august 2008.

Cand.jur. *Kaspar Draminsky Lindhardt* er ansat som sekretariatsleder i Mediesekretariatet fra 1. august 2008.

Cand. Merc. (A) *Elsebeth Lykke Nordblom* er ansat som fuldmægtig i Mediesekretariatet fra 15. august 2008.

Cand.oecon. *Peter Sølvsten* er ansat som fuldmægtig i Mediesekretariatet fra 25. august 2008.

Tine Juhl Kristensen er ansat som studentermehjælp i DEFF- Licenssekretariatet fra 14. august 2008.

Afsender
Styrelsen for Bibliotek og Medier
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V.

